

HARPUT'TA YENİ BİR KORUMA YAKLAŞIMI: EKOMÜZE

A NEW CONSERVATION APPROACH IN HARPUT: THE ECOMUSEUM

Arş. Gör. Nuriye Ebru YILDIZ

Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara/Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-3508-4895

Reference Yıldız, N.E. (2020). "Harput'ta Yeni Bir Koruma Yaklaşımı: Ekomüze", Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:5, Issue:19; pp:881-888.

ÖZET

Doğal, kültürel, tarihi ve arkeolojik açıdan özgün karaktere sahip yerleşmeleri ve sit alanlarını kapsayan geleneksel yerleşim dokularının fiziksel çevreleri, sosyal, kültürel, ekonomik, politik bileşenleri kent kimliğine farklı boyutlarda nitelikler kazandırmaktadır. Yerleşim tarihi, tarih öncesi dönemlerden bugüne kadar ulaşan Harput, çok sayıda kültürel miras alanlarını bünyesinde barındırması nedeni ile önemli bir yerleşimdir. Araştırma kapsamında, Harput'un doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin tanıtılması ve korunmasına yönelik sorun ve olanaklar irdelenerek, ekomüze kapsamında değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla, kültürel peyzajlar ve korunmasına yönelik ulusal ve uluslararası yaklaşımlar irdelenmiş ve Harput'un ekomüze potansiyelinin belirlenmesi amacı ile GZOT Analizi yöneminden yararlanılarak, alanın içsel faktörleri/güçlü ve zayıf yönler ve dışsal faktörleri/fırsatlar ve tehditler saptanmıştır. Çalışma alanı için gerçekleştirilen GZOT analizinin çıktıları dikkate alınarak, Harput geleneksel yerleşim dokusu için kentsel tasarım projesi hazırlanmış, Harput Ekomüzesi'nin hedefleri vurgulanmış ve koruma önerileri geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel yerleşim dokusu, tarihi kentler, ekomüze, Harput

ABSTRACT

The physical environment, social, cultural, economic and political components of the traditional settlement textures, which include settlements and sites with unique natural, cultural, historical and archaeological characteristics, add qualities of different dimensions to the urban identity. Harput, whose settlement history has reached the present from prehistoric times, is an important settlement due to the fact that it contains many cultural heritage sites. Within the scope of the research, it was aimed to evaluate the problems and possibilities for the introduction and protection of the natural and cultural landscape characteristics of Harput within the scope of the eco-museum. For this purpose, national and international approaches to cultural landscapes and their conservation were examined and by using the SWOT Analysis method in order to determine the eco-museum potential of Harput, the internal factors / strengths and weaknesses and external factors / opportunities and threats of the area were determined. Considering the outputs of the SWOT analysis carried out for the study area, an urban design project was prepared for the traditional settlement texture of Harput, the goals of the Harput Eco-Museum were emphasized and conservation proposals were developed.

Keywords: Traditional settlement texture, historical cities, economy, Harput

1. GİRİŞ

Müze kavramı, Uluslararası Müzeler Birliği tarafından "kültürel değer taşıyan unsurlardan oluşan bir bütünü türlü biçimlerde korumak, incelemek, değerlendirmek ve özellikle halkın beğenisinin yükselmesi ve eğitimi için sergilemek amacıyla, toplum yararına sürekli yönetilen kurum" olarak ifade edilmektedir (Doğan, 2010). 1970'lerin başında gelişen yeni müzecilik anlayışının ve hareketinin önemli bir alanı ve ürünü (Hauenschild, 1988) olarak gündeme gelen ekomüze kavramı ise; Fransız müze bilimciler George Henri Riviere ve Hugues De Varine tarafından geliştirilmiştir (Varine, 1996). Müze ile ekomüze kavramını karşılaştıran Varine (1996) ekomüze kavramını, "kimliği saptanmış bir toplum, onun üzerinde yaşadığı coğrafi bir bölge ve ortak miras" olarak tanımlanmaktadır. Ekomüze olgusunda toplum, fiziksel, kültürel ve sosyal çevre ile dinamik ve karşılıklı bir etkileşim içinde iken; klasik müze yaklaşımında, çevresel koşullar ve yerel toplumdaki farklı ve pasif bir etkileşim söz konusudur. Ekomüze, bulunduğu çevre ve toplum etkisine açık, bulunduğu çevreden beslenen ve onları da değiştirip, dönüştüren bir yapıya sahiptir. Yönetel açıdan demokratik ve halkın katılımına birincil düzeyde önem veren ekomüzelerin aksine klasik müze yaklaşımında, çevre ve toplum arasında zayıf etkileşim bulunmakta ve yönetel katılımın oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Ekomüzedeki aktif katılım süreci, kültürel mirasın ortaya çıkarılması, tanıtılması ve yaşatılması için aynı zamanda bir gerekliliktir (Corsane 2005). Diğer bir ifade ile ekomüzeler hareketli,

değişken ve dinamik bir yapıya sahip iken, müzelerin aksine sabit ve hareketsiz bir yapısal özellikleri olduğu görülmektedir. Ekomüze kriterleri altı kategoride ifade edilmektedir (Doğan, 2010):

- ✓ Ekomüzeler yerel halkın hem etrafındaki yaşadığı çevreyi hem koruma, hem de aynı zamanda sosyal gelişme için onu değiştirme isteğinin çatıştığı, diyalektik çelişki koşullarında var olur ve işlev kazanır.
- ✓ Her ekomüze açıkça belirlenebilen ve çizilebilen coğrafi sınırlara sahiptir. Ekomüzelerin sınırları, idari açıdan ya da yönetimbirimine göre değil, ekonomik faaliyetler, gelenek, çevre ve kültür açısından benzer özellikleri taşıyan unsurları çevreleyecek şekilde belirlenir.
- ✓ Ekomüzelerde, sabit müzelerin sergilenen eserlerin yanında tarihi, kültürel mirası yansıtan maddi ve ruhsal hayatı yansıtan din gibi manevi eserleri ve objeler de sergilenir. Ekomüzeler doğal çevrenin, onunla bütünleşmiş yerel nüfusun bozulmamış ve yaşayan hayatını, ziyaretçilere açan, sergileyen ve tanıtan doğal bir müzedir.
- ✓ Ekomüzeler insan çevresinin korunmasını, restorasyonunu ve yerel kültürel mirasın araştırılmasını sağlayan; geleneksel mimari, etnoğrafik ve arkeolojik objeler, ekolojik ve taşınabilir müze eserlerinin gözlemlenebildiği alanlardır.
- ✓ Ekomüzeler bir taraftan yerel halk diğer taraftan yerel yönetim ve kamu otoritelerinin işbirliği temelinde kurulmaktadır. Üç kesim, etnik-kültürel mirasın keşfi, yazılı kaynakların derlenmesi ve dokümantasyonu, bölgenin değerlerinin korunması ve geliştirilmesi için işbirliği yapar.
- ✓ Ekomüzelerin geliştirilmesi için yerel halkın sosyal aktiviteleri gibi çevreye zarar vermeyen, onu koruyan, yaratıcı ve tanıtıcı doğru etkinlikler yapılır.

Çalışmanın ana materyalini oluşturan Harput, Doğu Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Fırat Bölümü'nün güneyinde Elazığ il sınırları içinde yer almaktadır. Harput, Elazığ'nın Merkez ilçesi'nin kuzeybatısında, dağlık ve kayalık olan engebeli bir arazi üzerine konumlanmış geleneksel bir yerleşimdir. Yerleşim tarihi M.Ö 2000 yıllarına kadar uzanan Harput'a ilk yerleşenler "Hurri"lerdir. Hurilerden sonra bölgede kısa bir süre Hititler ve Asurlar yaşamış, M.Ö IX. Yüzyıldan itibaren Doğu Anadolu'da devlet kuran Urartular burada uzun süre hüküm sürmüşlerdir. Hititlerin Başkenti Boğazköy'de bulunan yazılı kaynaklarda, Harput'tan "İşuva" olarak bahsedilmektedir. Halen Harput'ta bulunan kale, Urartu Uygarlığı'nın izlerini taşımaktadır. 1085 yılında Çubuk Bey tarafından fetih edilen Harput, daha sonra sırası ile; 1114 yılında Artukoğulları'nın, 1234 yılında Anadolu Selçuklularının, 1243 yılında İlhanlıların, 1363 yılında Dulkadiroğullarının, 1465 yılında Akkoyunluların ve 1516 yılında ise Osmanlıların yerleşim yeri olmuştur. Coğrafi konumu nedeni ile tarihin hemen her döneminde önemli bir yerleşim merkezi olan Harput, 19. Yüzyıl'ın sonlarına kadar Türkiye'nin en önemli yerleşim yerlerinden biri olmuştur (Öztürk, 2013).

Araştırma kapsamında, Harput'un doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin tanıtılması ve korunmasına yönelik sorun ve olanaklar irdelenerek, yeni müzecilik anlayışı olan ekomüze kapsamında değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla gerçekleştirilen yöntem araştırmasında, ekomüze kavramı irdelenmiş, kültürel peyzajlar ve korunmasına yönelik ulusal ve uluslararası yaklaşımlar incelenmiştir. Harput'un ekomüze potansiyelinin belirlenmesi amacı ile GZOT Analizi yöneminden yararlanılarak, alanın içsel faktörleri/güçlü ve zayıf yönler ve dışsal faktörleri/fırsatlar ve tehditler saptanmıştır. Çalışma alanı için gerçekleştirilen GZOT analizinin çıktıları dikkate alınarak, Harput geleneksel yerleşim dokusu için kentsel tasarım projesi hazırlanmış, Harput Ekomüzesi'nin hedefleri vurgulanmış ve koruma önerileri geliştirilmiştir.

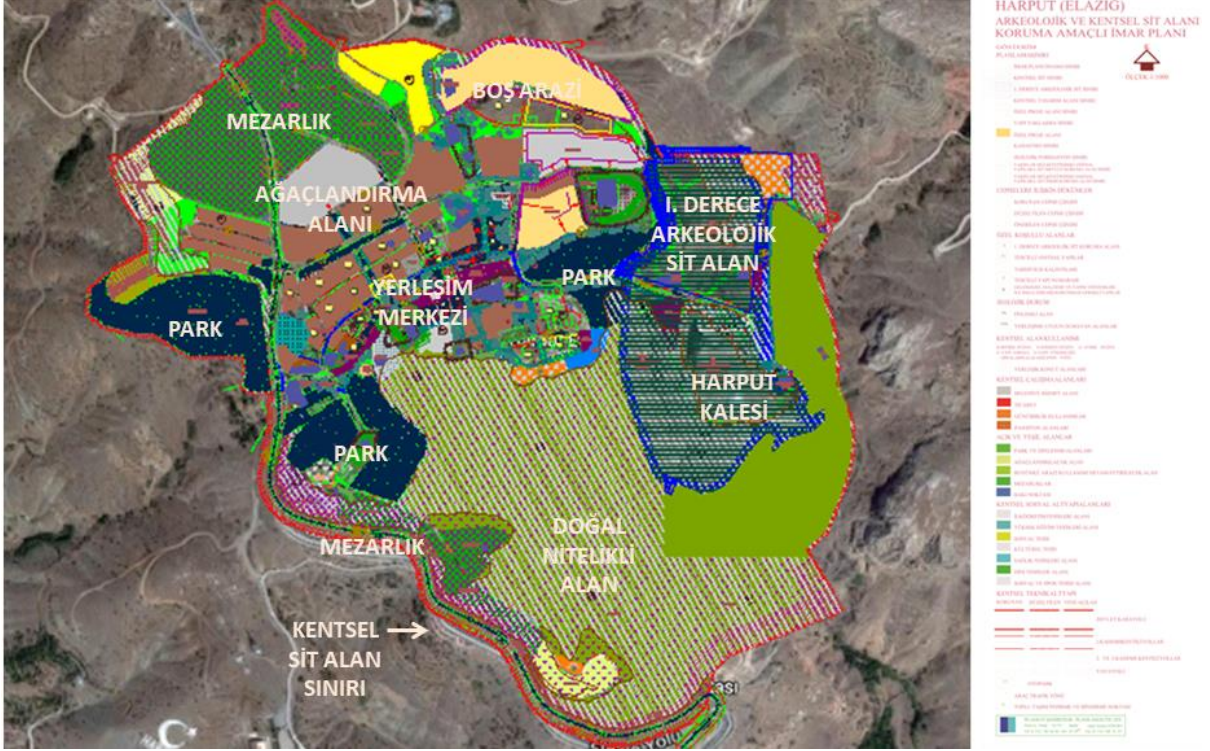
2. ARAŞTIRMA BULGULARI

Çalışmanın araştırma bulguları bölümünde; Harput'un geleneksel yerleşim dokusu irdelenmiş, Harput'un sorun ve olanakları tespit edilmiş ve Harput geleneksel yerleşim dokusu için GZOT analizi gerçekleştirilmiştir.

2.1. Harput'un Geleneksel Yerleşim Dokusu

Harput, Elazığ İli'nin Merkez İlçesi'nin kuzeybatısında dağlık ve kayalık olan engebeli bir arazi üzerine kurulmuş geleneksel bir yerleşim alanıdır (Şekil 1). Harput Kentsel Sit Alanı, ovalara hakim bir tepe üzerinde bulunan Harput Mahallesi'nin büyük bir bölümünü kapsamaktadır. Elazığ bulunduğu bölgeye eski çağlardan beri adını veren Harput kenti gerek tarihi ticaret yollarının üstünde oluşu, gerekse stratejik konumu nedeni ile yerleşim yeri olarak bölgede daima önemli ve çekici bir merkez olmuştur. Bölgedeki tüm medeniyetlerin ilgisini çekmiş, askeri ve siyasi merkez olarak birçok devletin başkentliğini yapmıştır.

Geleneksel yerleşim dokusuna, batı yönünde yer alan “dar kapı” olarak ifade edilen dış kale duvarından ile giriş yapılmaktadır. Yerleşim alanında araç sirkülasyonunun sağlandığı bir cadde bulunmakta; bu cadde dar kapıdan başlamaktadır. Cadde üzerinde Sara Hatun Cami ve Ulu Cami başta olmak üzere, hamamlar, türbeler, çeşmeler ve dükkânlar yer almaktadır. Cadde ve açılan sokaklarda geleneksel konut yapıları yer almakta, bu yapıların arasında çok sayıda terk edilmiş harabe/yıkıntı durumunda olan yapılar da bulunmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012). Çizelge 1’de Harput geleneksel yerleşim dokusunda yer alan bazı kültür varlıkları görülmektedir.

Şekil 1. Harput Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı (Elazığ Belediyesi, 2010)

Çizelge 1. Harput geleneksel yerleşim dokusundaki bazı kültür varlıkları (Elazığ İl Kültür Turizm Müdürlüğü, 2010)

Geleneksel Harput Evleri

Harput Kalesi

Ulu Cami

Kurşunlu Cami

Sara Hatun Cami

Çeşmeler

Hamamlar

2.2. Harput Geleneksel Yerleşim Dokusunun Sorun ve Olanakları

Araştırma kapsamında, Harput geleneksel yerleşim dokusunun doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin tanıtılması ve korunmasına yönelik sorun ve olanakları tespit edilmiştir.

2.2.1. Sorunlar

- ✓ Harput yerleşim merkezinde harabe/yıkık durumda bulunan yapılar görüntü kirliliği yaratmaktadır.
- ✓ Geleneksel yerleşim dokusunda işlevini yitirmiş, atıl yapıların yer almaktadır.
- ✓ Koruma amaçlı imar planının gerekli detayları içermemektedir. Bu nedenle, kentsel tasarım projelerini uygulamada boşluklar ortaya çıkmaktadır.
- ✓ Geleneksel konutlara sonradan yapılan ekler ve yıkıntı/harabe durumunda olan yapılar görsel kirlilik yaratmaktadır.
- ✓ Kültür varlıklarının duvar ve fresklerinde tahribat meydana gelmiştir.
- ✓ Harput'un geleneksel yapısına uygun olmayan ve kimliği bozan peyzaj tasarım yaklaşımları benimsenmiştir.
- ✓ Harput'ta Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü'ne bağlı irtibat bürosu veya ziyaretçi merkezi bulunmamaktadır.
- ✓ Hoca Hamamı, Kale Hamamı, Dere Hamamı ve çeşmeler başta olmak üzere diğer kültür varlıklarında da orjinaline uygun olmayan restorasyon çalışmaları gerçekleştirilmiştir.
- ✓ Harput'un mezarlık alanı içinde yer alan Dua ve Meteris Tepesi'nde bulunan verici istasyonlarının görüntü kirliliğine neden olmaktadır.
- ✓ Ziyaretçiler için inşa edilmiş mevcut araç otoparkları yetersizdir.
- ✓ Cami, türbe, medrese, hamam yapılarının çevresi bakımsızlık nedeni ile kötü görüntüye sahiptir.
- ✓ Bölgede bulunan kültür varlıklarının tanıtım levhaları yetersizdir.

2.2.2. Olanaklar

- ✓ Harput, Elazığ'a 5 km mesafede çok eski ve tarihî bir yerleşim merkezi olması nedeni ile binlerce yıllık tarihî ve kültürel mirası ile bir açık hava müzesi konumundadır.
- ✓ Harput yerleşimi, topografik açıdan eğimli arazide konumlanmaktadır ve yerleşim alanı eğimli arazilerin sahip olduğu avantajlara sahiptir.
- ✓ Harput'un topografik yapısı nedeni ile rüzgâra açık bir arazide yer alması nedeni ile avlulu ve bahçeli yapılarda doğal hava sirkülasyonu sağlanmaktadır.
- ✓ Harput'un topografik yapısı yağmur suları için doğal drenaj sağlamaktadır. Benimsenecek ekolojik temele dayalı kentsel tasarım yaklaşımlarının teknik katkıları ile yağmur suyu toplama, depolama ve akış kontrolüne imkân sağlayacak potansiyele sahiptir.
- ✓ Çok sayıda farklı medeniyetlere ev sahipliği yapan ve bölgesinde tarih boyunca cazibe ve kültür merkezi olmuştur.
- ✓ Tarihi süreç içinde Asur, Huri, Hitit, Urartu, Pers, Sasani, Roma, Bizans, Emevi, Selçuklu, Artuklu, Akkoyunlu ve Osmanlı başta olmak üzere farklı inanç ve kültürlerle sahip toplumlar için yerleşim alanı olmuştur.

- ✓ Farklı medeniyetlere ait toplumlara ait kültür varlıkları bugüne ulaşmayı başarmıştır.
- ✓ 19. Yüzyıl'ın sonlarında, iç ve dış kale olmak üzere, Harput'un; 22 mahalle, 1 saray, 1 bedesten, 9 kilise, 8 cami, 11 mescit türbe, 5 hamam, 16 çeşme ve 2000 ile 3000 arasında konut yapısını bünyesinde barındırmaktadır.
- ✓ Harput'la ilgili çalışmaların 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kanunu ile 2643 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında yürütülmektedir. Harput "Arkeolojik Sit Alanı" ve aynı zamanda "Fırat Havzası Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" kapsamında yer almaktadır.

2.3. Harput Geleneksel Yerleşim Dokusunun GZOT Analizi

Peyzaj planlama ve tasarım çalışmalarında GZOT analizi, çalışma alanının içsel faktörlerden kaynaklanan güçlü ve zayıf yönlerinin belirlemesi ve dış faktörlerden kaynaklanan fırsat ve tehditleri saptamak için kullanılan bir değerlendirme yöntemidir. İç ve dış faktörler dikkate alınarak, var olan güçlü yönler ve fırsatlardan en üst düzeyde yararlanacak, zayıf yönlerin ve tehditlerin etkisini en aza indirecek plan, strateji ve tasarım önerileri geliştirilmek amacı ile gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, GZOT Analizi ile Harput'un turizm potansiyelinin saptanması için güçlü, zayıf yönleri ve dış faktörlerin etkisi ile oluşabilecek fırsatlar ve tehditler tespit edilmiştir (Çizelge 2 ve Çizelge 3).

Çizelge 2. Harput geleneksel yerleşim dokusunun güçlü ve zayıf yönleri

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
<ul style="list-style-type: none"> • En önemli tarihi yerleşim yerlerinden biri olması • Doğal ve kültürel dokusu • Hristiyanlık dinine ait ilk kiliselerden birinin bulunması • Farklı medeniyetlere ait dini yapıların bulunması, • Farklı inanç ve milletlere ait eğitim yapılarının bulunması • Kültür turizmine elverişli olması • Fırat Havzası'nın en önemli kültürel dokusuna sahip olması 	<ul style="list-style-type: none"> • Halk arasında çevre bilincinin gelişmemesi • Çevre kirliliğinin artması • Tarihi dokuya zarar veren yapılaşma ve diğer uygulamalar • Kültür varlıklarının vandalizm nedeni ile zarar görmesi • Harput'un geleneksel dokusuna uymayan restorasyon çalışmaları • Yeni yapılarda geleneksel yapı malzemesinin kullanılmaması

Çizelge 3. Harput geleneksel yerleşim dokusunun fırsat ve tehditleri

Fırsatlar	Tehditler
<ul style="list-style-type: none"> • Çok sayıda kültür varlığının bulunması • Buzluk mağarası, Ölbe Vadisi ve Deve Mağarası gibi doğal peyzaj alanlarının yer alması • Tarih, kültür ve inanç turizmi noktasında cazibe merkezi olma potansiyeli • Yeraltı ve yerüstü doğal kaynaklarının zenginliği • Elazığ'ın mermerinin Harput'un mimarisinde kullanılması • Ahşap oymacılık gibi geleneksel el sanatlarının geleneksel Harput yapılarında kullanılması 	<ul style="list-style-type: none"> • Yerleşim alanının eğimli arazide konumlanmış olması • Harput yerleşiminin geniş bir alanda konumlanması nedeni ile güvenlik kuvvetlerinin görevlerini tam olarak yerine getirememesi (Define avcıları vs.) • Kurumlar arası iletişim ve koordinasyon eksikliği • Kültür, sanat ve eğlence amaçlı mekan ve nitelik sorunu • Bölgede dağınık ve plansız yerleşim alanlarının oluşması

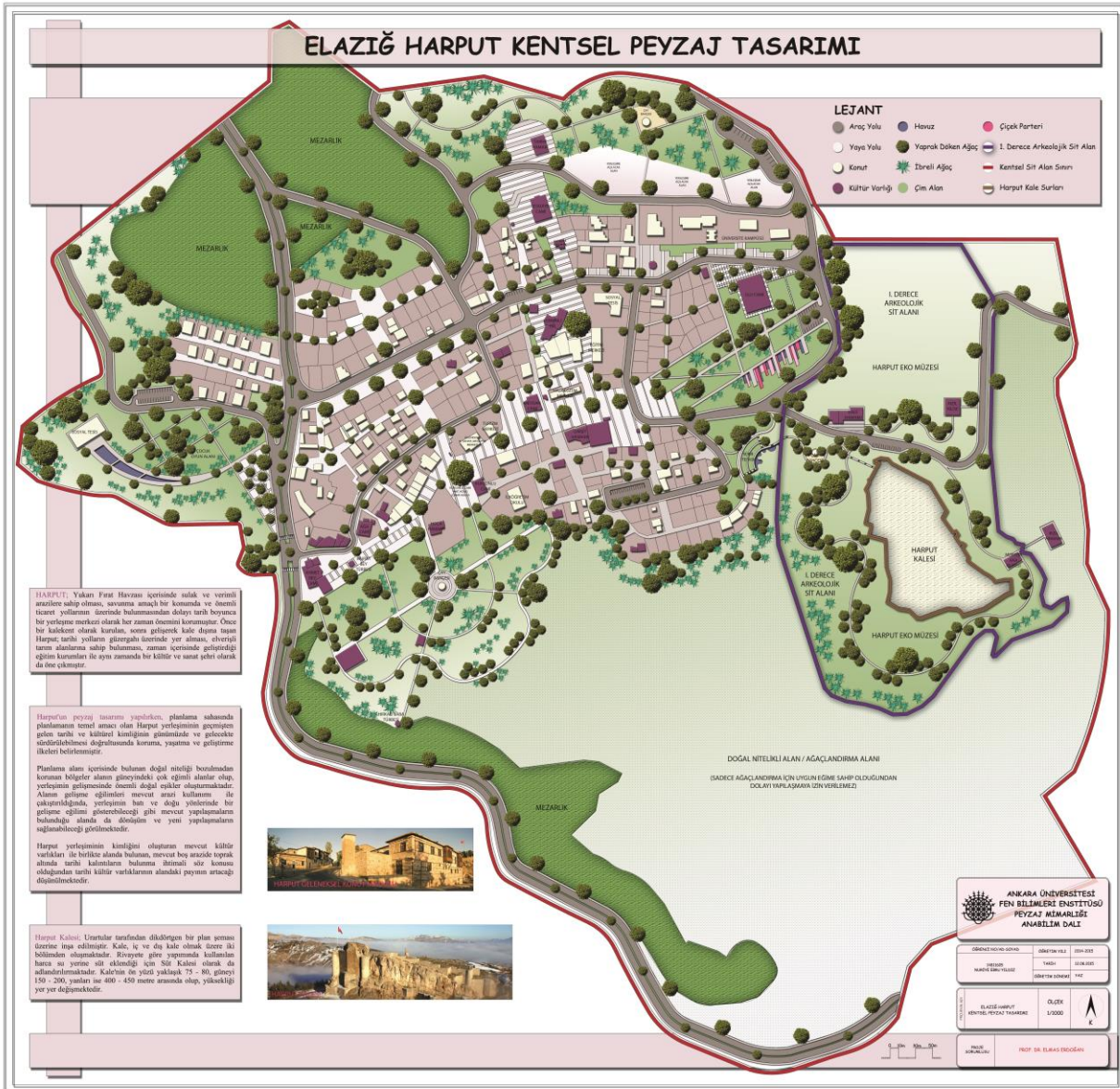
3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Harput için gerçekleştirilen peyzaj tasarımında, geleneksel yerleşim dokusunun tarihi ve kültürel kimliğinin bugün ve gelecekte sürdürülebilmesi amacı ile koruma, yaşatma ve geliştirme ilkeleri esas alınmıştır (Şekil 2). Harput Eko Müze'si, yerel halkın kültürel ve tarihsel kimliğini ortaya çıkarmayı, gelecek kuşaklara aktarmayı hedeflemektedir. Bu yaklaşım, klasik müzeciliğin özellikle obje ve sergi odaklı yoğunlaşmasına karşı olarak, kültürel mirasın keşfedilmesine ve bütünsel yorumuna odaklanmaktadır (Davis, 1999). Bu kapsamda, Harput Ekomüzesi'nin hedeflerini altı maddede ifade etmek mümkündür. Bunlar;

- ✓ Elazığ Valiliği, yerel yönetimler ve yerel halk tarafından tasarlanıp düzenlenen ve ortak çıkarları için birlikte yönetilen bir araç olmak,
- ✓ Yerel halk ile ziyaretçilerin iletişimlerini arttırmak,
- ✓ Tarih öncesi dönemlerden bugüne yerleşmeler tarihinin dikkate alınarak, bugünün yaşam mekânlarının tasarlanmasına olanak sağlamak ve kültürel mirası gelecek nesillere aktarmak,

- ✓ Ziyaretçilere sadece ziyaret süresince ve ziyaret amaçlı olmak kaydı ile konaklama imkânı sunmak,
- ✓ Harput'un tarihsel gelişim süreci ile ilgili araştırmalara ve bilime katkı sağlayan bir laboratuvar işlevi üstlenmek,
- ✓ Doğal kaynakların ve kültürel mirasının korunması ve geliştirilmesidir.

Tasarım alanı içinde bulunan doğal niteliği bozulmadan korunan bölgeler, yerleşimin güneyindeki çok eğimli alanlarda konumlanmaktadır. Eğimli alanlar, yerleşim alanlarının gelişmesinde önemli olan doğal eşikleri oluşturmaktadır. Mevcut arazi kullanımı ile alanın gelişim potansiyeli irdelendiğinde, yerleşim dokusunun batı ve doğu yönlerine doğru bir gelişme eğilimi olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, mevcut yapılaşmanın bulunduğu alanda da değişim ve dönüşümlerin olabileceğini göstermektedir. Dolayısı ile Harput geleneksel yerleşim dokusunda gerçekleştirilecek peyzaj tasarım ve uygulamalarında, yerleşimin kimliğini oluşturan mevcut kültür varlıklarının korunmasının yanı sıra alanda bulunan boş arazilerde de, toprak altında arkeolojik kalıntıların bulunma ihtimali unutulmamalı ve uygulamalar bu durum dikkate alınarak gerçekleştirilmelidir.

Şekil 2. Harput kentsel peyzaj tasarım projesi (Orijinal, 2015)

Harput için gerçekleştirilen kentsel tasarım çalışması kapsamında öneriler geliştirilmiştir:

- ✓ Harput'un tarihi mekânsal durumu dikkate alınarak “ Koruma Amaçlı İmar Planı” revize edilmelidir.
- ✓ I. Derecede Arkeolojik Sit Alan sınırları içinde ekomüze uygulaması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

- ✓ Geleneksel yerleşim dokusunda yer alan mezarlık alanları ağaçlandırılmalıdır.
- ✓ Türbelerin, camilerin, çeşmelerin çevre düzenlemeleri tarihi dokuya uygun olarak yeniden yapılmalıdır.
- ✓ Mevcut ormanlar koruma altına alınmalı, sulama imkânları geliştirilmeli ve çevredeki boş alanlarda ağaçlandırma çalışmaları başlatılmalıdır.
- ✓ Tarihi çeşmelere ait su kanalları ortaya çıkarılmalı ve çeşmeler kullanıma açılmalıdır.
- ✓ Geleneksel Harput Evleri orijinaline uygun restore edilmeli ve konut olarak kullanılmayan yapılara butik otel, kütüphane, kültür evi, yaşayan müze gibi yeni işlevler verilmelidir.
- ✓ Dua Tepe Mevkii'nde bulunan verici istasyonlar kaldırılmalıdır.
- ✓ Harput'ta bulunan kültür varlıklarının restorasyonunda, Elazığ ve çevresinden temin edilen mermer ve diğer doğal taş yapı malzemeleri kullanılmalıdır.
- ✓ Geleneksel yerleşim dokusunun tanıtımına katkı sağlanması ve kamu bilincinin oluşturulması amacı ile gezinti yollarına farklı tarihi dönemleri yansıtan hiyerografik tablolar yerleştirilmelidir.
- ✓ Kentsel Sit Alan içerisinde bulunan araç yolları geçirgen yapı malzemesi ile kaplanmalıdır.
- ✓ Yerleşim bölgesinin girişine TC Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı ziyaretçi merkezi kurulmalıdır.
- ✓ Harput'un açık ve yeşil alanlarında oturma birimlerinin sayısı artırılmalıdır.
- ✓ Her kültür varlığına yapıların kimliği ile uyumlu tanıtıcı levhalara yer verilmelidir.
- ✓ Restorasyonu tamamlanan Harput evlerinde Harput'a özgü el sanatlarının üretimi ve satışı sağlanmalıdır.

TEŞEKKÜR: Bu çalışmada, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda Kültürel Çevre Koruma ve Restorasyonu dersi kapsamında 2015 yılında hazırlanan Elazığ Harput Kentsel Tasarım Projesi çıktıları kullanılmıştır.

KAYNAKLAR

Corsane, G., 2005. Issues In Heritage, Museums&Galleries:A brief Indtroduction, G. Corsane (ed.), Heritage, Museums and Galleries: An Introduction Reader, 1-12.

Davis, P., 1999. Ecomuseums: A sense of place, London, Leicester University Press.

Doğan, M., 2010. Ekomüze Odaklı Sürdürülebilir Destinasyon ve Gökçeada Üzerine Bir Uygulama. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.

Elazığ Belediyesi, 2010. Harput Koruma Amaçlı İmar Planı. Elazığ Büyükşehir Belediyesi, Elazığ.

Elazığ İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2010. <http://www.elazigkulturturizm.gov.tr/TR,58573/meryem-ana-kilisesi.html>. Erişim Tarihi: 20.07.2015.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012. <http://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/elazig/kulturenvanteri/harput-kentsel-sit-alani>, Erişim Tarihi: Erişim Tarihi: 20.07.2015.

Hauenschild, A., 1988. Claims and Reality of New Museology: Case Studies in Canada, the United States and Mexico, Ph.D, Smithsonian Center for Education and Museum Studies.

Öztürk, T., 2013. Harput'ta Yapılan Restorasyon Çalışmaları. Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi Geçmişten Geleceğe Harput Sempozyumu, Elazığ.

TC Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012. <http://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/elazig/kulturenvanteri/harput-kentsel-sit-alani>. Erişim Tarihi: 20.07.2015.

Varine, H., 1996.. Ecomuseum or Community Museum? Nordisk Museologi Journal.